

ANTIKVARISK DOKUMENTASJON

Eidsvåg skole, Granlien 1

Gnr. 216, bnr. 119

Innhold

Sammendrag	3
Noen generelle anbefalinger	3
Vernestatus	4
Områdets historie og områdebeskrivelse	5
Krigshistorie på Eidsvåg og Myrane/brakkens historie	6
Bygningene	7
<i>Realia</i>	8
<i>Skolens historie og byggehistorien</i>	8
Bygningsbeskrivelse	10
<i>Anleggets bygningshistorie</i>	10
<i>Brakke</i>	11
Verneverdi tyskerbrakke	17
<i>Hovedfløyen fra 1953</i>	18
Planløsning og interiør	32
Verneverdi	35
<i>2. byggetrinn: 1959</i>	41
Interiør.....	44
Verneverdi	44
<i>3. Byggetrinn: 1969-1970</i>	47
Administrasjonsfløyen.....	47
Gymnastikksal.....	54
Frittliggende klasseromspaviljong	58
<i>Garderobetilbygg fra 2002</i>	61
Arkitekten Torgeir Alvsaker (1875-1971)	62

Sammendrag

Eidsvåg skole er oppført i tre hovedomganger, i 1953, 1959 og 1969-71. Arkitekt Torgeir Alvsaker tegnet alle tre byggetrinnene. I tillegg ligger det en tyskerbrakke på skoletomten, denne ble reist i 1940.

- Hovedbygningen fra 1953 ble tegnet så tidlig som i 1938 og har et formspråk som ligger tett på funksjonalisme.
- Klasseromsfløyen fra 1959 kan karakteriseres som god, nøktern tilpasningsarkitektur
- Administrasjonsfløyen og gymbygget fra 1969/70 er svært gode og karakteristiske eksempler på modernistisk skolearkitektur. Klasseromspaviljongen nede på Myren er også karakteristisk men mangler finessen som preger administrasjons- og gymfløyen.
- Brakken er en tysk lemmebrakke fra 1940, bevart på stedet etter et større tysk anlegg, i et område med stor tysk aktivitet under andre verdenskrig. Den er svært autentisk i konstruksjon, material og hovedform. Den tekniske tilstanden bærer noe preg av manglende vedlikehold senere år, og det haster med å sikre dette bygget.

Anlegget sett under ett oppleves som helhetlig, og det er tegnet av samme arkitekt. Det er interessant fordi det viser spenn og stilmessig utvikling innen samme type arkitektur, slik det ble tegnet av én arkitekt. Anlegget reflekterer utviklingen innen skolebyggeri og arkitektur i en periode. Vurderingen er at anlegget generelt og som helhet er verneverdig.

Hovedbygningen fra 1953, samt administrasjonsfløyen og gymnastikksalen fra 1969-70, har høy til svært høy arkitektonisk og arkitekturhistorisk verdi. Bygningene preges av gode kvaliteter i arkitektur, materialer og utførelse, de er autentiske i uttrykket og har bevart mange av sine originale bygningselementer.

Brakken har også svært høy verneverdi, som historiefortellende krigsminne og et særlig godt bevart eksemplar av en tysk lemmebrakke.

Se nærmere under hver enkelt bygning for mer utdypende redegjørelse av bygning og verneverdi. Der annet ikke er nevnt, er alle foto av Byantikvaren, tatt i 2013 og 2017.

Noen generelle anbefalinger

Bygningene med høy og svært høy verneverdi bør bevares og settes i stand. Hovedform og fasadeuttrykk bør bevares. Overflatestrukturer, materialer og originale bygningsdetaljer, som dører og vindu, bør bevares og eventuelt oppgraderes, og bare skiftes ut dersom de er ødelagt, og da fortrinnsvis med materiale og utførelse tilsvarende originalen. I tilfeller der endringer allerede er foretatt, bør tilbakeføringer vurderes.

Også store deler av interiørene anses som verneverdige, fortrinnsvis i hovedbygningen fra 1952 og brakken. Av særlig interesse er hovedbygningens trapperom - samtlige trapperom anses som verneverdige og bør i minst mulig grad endres. Arkitektonisk form, fasadeuttrykk og originale

elementer/materialer, som for eksempel skifertrinn og -gulv, smijernsgelender, fyllingsdører, sålbenker i skifer etc bør bevares. Listen er ikke uttømmende.

I 1969/70-delen er det særlig fasadene med originale bygningsdeler som er av interesse, interiørene her har lavere verneverdi. Vi anbefaler likevel at trapperommene så langt som mulig bevares.

Detaljer er ofte det første som blir borte på bygninger. På Eidsvåg skole er detaljer og originale bygningselementer imidlertid svært godt bevart, i alle de antikvarisk mest verdifulle bygningene. De aller fleste dørene er for eksempel bevart. I brakken er både vinduer og fasadepanel bevart. Slike originale detaljer er svært viktig å ivareta.

Dersom det skal foretas endringer eller større rehabiliteringer, ber vi om at Byantikvaren kontaktes på et tidlig tidspunkt for å diskutere forslaget.

Figur 1 Panoramabilde av skoleanlegget. Fra venstre: Administrasjonsbygningen (1969), klasseromsfløy (1959), mellombygget med inngang til tilfluktsom (1953) og hovedbygningen (1953).

Vernestatus

Verneverdig: At en bygning er verneverdig betyr at den er verdt å verne/bevaringsverdig/verdt å ta vare på fordi det har kulturhistorisk, arkitektonisk eller en annen type verdi. At bygningen er verneverdig innebærer likevel ikke at den har en juridisk vernestatus.

Vernet: Når en bygning er vernet, har den en formell, juridisk vernestatus og kan ikke uten videre rives eller endres. En vernet bygning kan enten være regulert til spesialområde bevaring/hensynssone i en kommunal reguleringsplan eller fredet etter kulturminneloven (se dette).

Noen bruker vern/vernet bare om det reguleringsmessige vernet og ikke om fredning, men "vernet" er egentlig en samlebetegnelse.

Fredet: Ordene fredet og vernet brukes ofte om hverandre, men fredet brukes oftest om – og bør forbeholdes for - kulturminner som er fredet etter kulturminnevernets egen særlov, kulturminneloven. Ordet brukes slik i dette dokumentasjonsprosjektet. Kulturminner kan være automatisk fredet i kraft av sin alder ("fornminner" fra før 1537, stående bygninger fra før 1650 samt sunkne skip og samiske kulturminner som er eldre enn 100 år). Yngre kulturminner kan vedtaksfredes av Riksantikvaren. Dette krever en høringsprosess og et vedtak. Hvis et kulturminne av nasjonal verdi er truet, kan Riksantikvaren eller fylkeskommunen gå til midlertidig fredning mens fredningssaken utarbeides.

SEFRAK: SEFRAK er et nasjonalt bygningsregister. Registeret skulle inneholde alle bygninger i Norge bygd før 1900. Mange steder er bygningene også evaluert med tanke på verneverdi. Registeret ble hovedsakelig utarbeidet mellom 1970- og 1990-tallet, men det ble aldri komplett, og noen steder pågår fremdeles registreringer. Navnet SEFRAK er en forkortelse for Sekretariatet for registrering av faste kulturminner i Norge, som er det organet som startet arbeidet med registreringer.

Områdets historie og områdebeskrivelse

Historisk har gårdsdrift, mølledrift og tekstilindustri vært hovednæringsveier i Eidsvåg. Traseen til den Trondhjemske postvei gikk over eidet, mellom vågen og Jordalsvannet. Fra middelalderen og frem til rundt 1900 var bebyggelsen knyttet til gårdsdrift og driften av møllene, som på 1600-tallet etablerte seg der Jordalsvannet renner ut i Eidsvågen. Da tekstilproduksjonen erstattet mølledriften i siste halvdel av 1890-årene, fikk Eidsvåg en betydelig folkevekst. Ved folketellingen rundt 1900 var et flertall av innbyggerne knyttet til fabrikkens. Tekstilproduksjonen i de gamle møllebygningene førte til store endringer i lokalsamfunnet. Eidsvåg fabrikk utviklet seg raskt til en hjørnesteinsbedrift og bidro med tomter til skole, idrettsplass, friområder, barnehage, kulturhus, kirke, gravplass og båthavn. Det ble også bygget en rekke arbeiderboliger for tilflyttende arbeidere. Bygninger og andre kulturminner fra ulike historiske perioder er bevart og viser Eidsvågs historiske utvikling over tid - dette er et kulturmiljø med mangfold og tidsdybde.

Veiforbindelsen mellom fabrikkens og byen var begrenset. Som supplement til veien over Munkebotn og Eidsvågfjellet ble det rundt 1900 etablert båtruter mellom Bergen, Eidsvåg og Åstveit. Etablering av busselskapet Åsane Automobillag i 1920 bidro til at tidligere planer om en ny og moderne vei til Bergen ble tatt opp igjen. Eidsvåg fabrikk ga fri grunn til veiutbyggingen med den tanke at vei ville føre til etterspørsel etter tomter på fabrikkens eiendom (Fyllingsnes 2007: 37). Dette ble starten på utviklingen av Eidsvåg fra industristed til forstad til byen.

Etter at veien rundt Eidsvågneset åpnet i 1930, startet en sterk boligutbygging i det som til nå hadde vært utmark på fabrikkens eiendom. Med ny vei ble det mulig å bosette seg i Eidsvåg og kjøre til og fra byen på arbeid. Eidsvåg fabrikk startet raskt utparsellering og salg av tomter til boligformål langs veien og etablerte Eidsvåg hageby som Åsane sin første og eneste hageby (Fyllingsnes 2007: 46). Fabrikkens styrte hele prosessen og hyret selv inn arkitekter og ingeniører som tegnet inn tomtegrenser, tilrettela for kloakk og vannledninger og utarbeidet nøyaktige kotekart (Urdal 1986:

103). Kongleveien, Strandveien og Tyriveien er tidlige boligfelt i tilknytning til den nye Eidsvågveien. Da den nye bygningsloven ble gjort gjeldende fra 1938, overtok Åsane kommune godkjenning og utvikling av nye planer (ibid.: 104). Ved midten av 1940-årene passerte Eidsvåg 1000 innbyggere.

1950-årene var høydepunktet for tekstilindustrien i Eidsvåg, noe som bidrog til folkeveksten dette tiåret. Boligmangel etter krigen og åpningen av Eidsvågtunellen i 1956, mellom Eidsvåg og Helleveien, bidro også til at boligbyggingen skjøt fart disse årene. Rundt 1950 ble Eidsvåg dessuten det kommunale senteret for Åsane, uten at det ser ut til å ha vært gjort noe formelt vedtak (Fyllingsnes 2007: 46) Rundt 1960 flatet befolkningsveksten ut.

Husene fra denne perioden er eneboliger og staselige villaer, godt tilpasset det bratte terrenget ned mot vågen. Mange av Bergens fremste arkitekter er representert, som Leif Grung og Olai Schumann Olsen. Byggmester Johannes Mosevoll med familie stod bak flere hus med sin «byggmesterfunkis». Denne bebyggelsen har høy arkitektonisk kvalitet og er godt bevart, og utgjør i dag et bygningsmiljø med høy verneverdi.

Krigshistorie på Eidsvåg og Myrane/brakkens historie

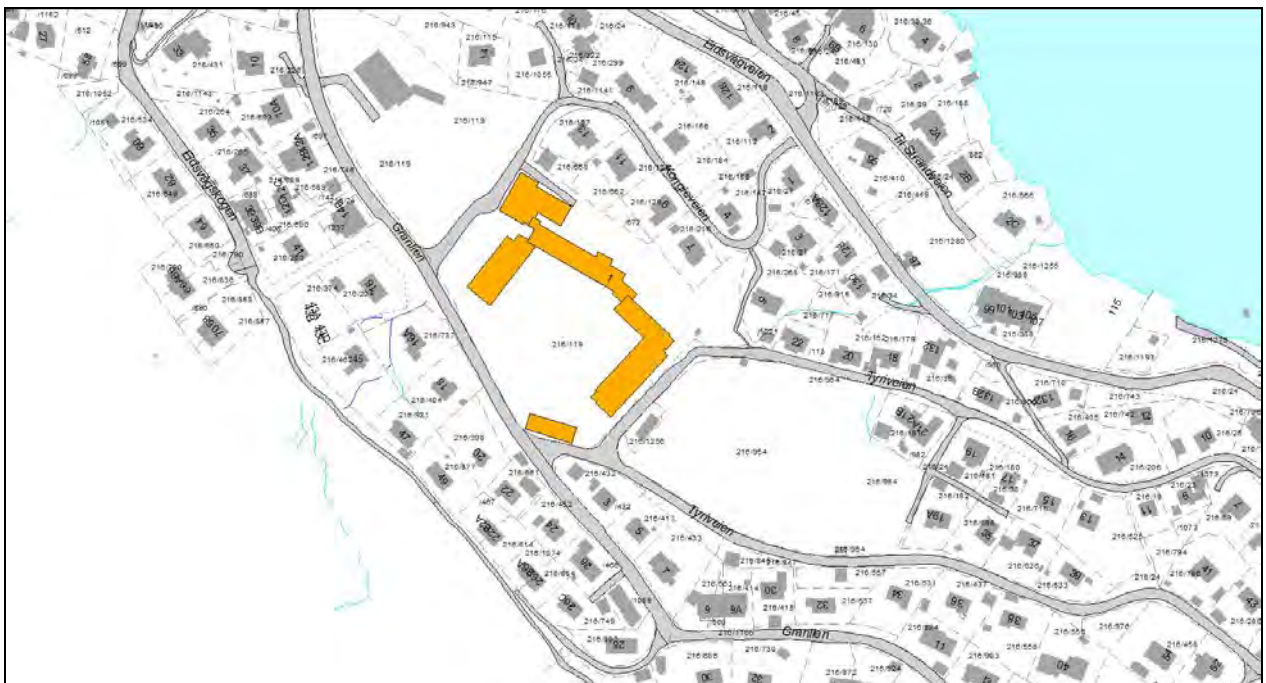
Den tyske okkupasjonsmakten bygget en rekke anlegg forskjellige steder i Eidsvåg. På toppen av Eidsvågneset kom luftvern batteri, lyskasterstillinger og bunkere. I Åstveitvågen, like nord for Eidsvågen, ble det anlagt en marinebase. Hovedkvarteret på land ble av sikkerhetsmessige årsaker etablert et stykke unna, på Myrane - der hvor Eidsvåg skole i 1938 var vedtatt oppført. Her ble det i 1940 i stedet reist en leir med mannskaps- og administrasjonsbrakker og staller. Like vest for leiren er det registrert nærkampforsvarsanlegg med løpegraver og skytestillinger, og en tunell som tilhørte leiren (Fyllingsnes 2007: 37). I området er det dokumentert flere krigsminner fra denne tiden, både tyskbygde militære strukturer og sivile bygninger som det knytter seg okkupasjons hendelser til.

De fleste brakkene i leiren på Myrane ble revet i 1948-49 for å gi plass til Eidsvåg skole, men inne på skoleområdet står fremdeles en brakke igjen fra anlegget, bevart på sin opprinnelige plass. Denne var administrasjonsbrakke i leiren. Etter krigen ble slike brakker tatt i bruk til nye formål, i en tid med bolignød og materialknapphet. Boliger og kontor var vanlig bruk. Mange brakker ble demontert og flyttet, og svært mange ble sendt nordover. Lemmebrakken på Eidsvåg ble stående og innredet til to klasserom, og godkjent for midlertidig skolebruk i 1951, før selve skolen ble bygget. Den var i bruk frem til 2009.

Bygningene

Figur 2 Skråfoto av hele skoleanlegget på Eidsvåg (Foto: Bergen kommune/Blom WEB Viewer)

Figur 3 Kart med bygningene avmerket med gult.

Realia

Byggår:	1940, 1953, 1959 og 1969-70
Adresse:	Granlien 1
Gnr/bnr:	216/119
Bygningsnr.:	13918341, 13918007, 13918309, 13918317, 13918325 og 13918333
Plan-ID:	Plan ID 50790000 Åsane/Bergarhus. Gnr 216 Eidsvåg (1961) Reguleringsplan under arbeid. KPA planID 60910000, trådt i kraft 24.04.2013
SEFRAK-ID:	-
Askeladden-ID:	-
Vernestatus:	Angitt som bygninger med svært høy kulturminneverdi i Kulturhistorisk rapport om kommunale skolebygg (Byantikvaren 2013)

Skolens historie og byggehistorien

Det første skolehuset i Eidsvåg krets, tatt i bruk i 1876, lå i Ervik. Dette var et gammelt bergenshus som ble flyttet dit, og det ble snart for lite. Folkeveksten som følge av tekstilindustrien fra 1896 og fremover skapte behov for større skole. I 1900 ble skolehuset demontert og flyttet til Haukås, og nytt skolehus i Ervik sto ferdig i 1901. Elevtallet fortsatte å øke, og til tross for at Tertnes i 1918 ble skilt ut som egen krets, ble også 1901-skolen etter hvert for liten. I 1918-19 ble skolehuset utvidet, slik at det fikk tre klasserom og tre lærerboliger i andre etasje. Eidsvåg krets hadde lenge hatt landskoleordning med undervisning annenhver dag, men fra 1936 fikk skolen *delvis* byskoleordning i den forstand at det ble skole hver dag (det ble vedtatt byskoleordning for Eidsvåg i 1953). Både folkeveksten og endringer av skolevesenet sentralt økte presset på skolebygningen. Skolen i Ervik fungerte som folkeskole i Eidsvåg krets frem til dagens skole i Eidsvåg ble tatt i bruk i 1953, men den ble benyttet til skoledrift også etter dette. Bygningen står fortsatt og er i dag i bruk som kommunal barnehage, med adresse Ervikveien 27.

Figur 4: Det ble oppført nytt skolehus for Eidsvåg krets i Ervik i 1901. I dag holder Ervik barnehage til i bygningen.

Åsane kommune kjøpte tomten på Myrane av Eidsvåg fabrikker i 1938. Noen år tidligere hadde fabrikken tilbudt kommunen gratis tomt til realskole samme sted, men herredsstyret ville ikke ta imot gaven. De trodde ikke det ble behov for det. Fabrikken trakk da tilbudet tilbake. Tomten var et skogs- og utmarksområde mellom fotballplassen i sør og husmannsplassen Myrane i nord. På grunn av den tiltagende bebyggelsen utover Eidsvågneset var det naturlig at den nye skolen ble bygget på Eidsvåg. Tomtevalget var likevel omstridt, for mange ønsket fortsatt skole i Ervik.

Torgeir Alvsaker tegnet den nye skolebygningen, som ble tegnet om flere ganger. I tidlige utkast var den planlagt med bare to etasjer. I et senere utkast der alle tre etasjer er på plass, var det planlagt en lang altan med jernrekkverk over den utstikkende andre etasjen. Altanen ble ikke realisert, og det ble i stedet bygget pulttak her. Byggearbeidet var ikke kommet i gang da krigen startet i 1940, og ble satt på vent. Planleggingen av nybygget holdt likevel frem også i krigsårene. Da freden kom, måtte man prioritere gjenreisning og boligbygging. På grunn av materialknapphet og rasjonering var det ikke mulig å få innvilget bygging de første årene.

Byggearbeidene startet i 1949, først med løyve til å starte med grunnarbeidene, og i 1951 kom løyve til videre arbeid, men ikke for hele skolebygningen i denne omgang heller. Skolen ble innviet i januar 1954, oppført i hovedsak etter tegningene fra 1938. Den var etter tiden moderne og hadde en rekke spesialrom (se figur 15).

Veksten i folketallet var svært stor i Eidsvåg krets, og økte fra 1000 til 4000 mellom 1945 og 1957. Mange elever fra Eidsvåg hageby og Eidsvågneset hadde til nå gått på skole i byen. Det ble det slutt med nye skole på Eidsvåg, og den nye skolen var full fra første stund. Fra 1956 holdt både syvårig grunnskole og realskole til i bygningen, og i 1957 var klasseromssituasjonen i Eidsvåg katastrofal.

For å få reist en ny klasseromsfløy så fort som mulig, ble det organisert en original finansieringsmodell. Hver husstand i kretsen ble oppsøkt og oppfordret til å tegne obligasjoner. Foreldre og andre tegnet obligasjoner for til sammen 250.000 kroner. Finansieringsmåten er et godt eksempel på dugnadsånden i tiden, og den vakte oppmerksomhet langt utenfor kommunens grenser. Ny klasseromsfløy sto ferdig i 1959, og realskolen flyttet inn (fig. 53). Fløyen var bygget i tre etasjer over tilfluktsrommet fra 1954, med 11 klasserom, sløydsal, håndarbeid og egen gymsal for jentene. Torgeir Alvsaker tegnet også denne.

Elevtallet fortsatte å øke, både i realskole og folkeskole. I 1963 var skolen igjen full, med totalt nærmere 900 elever. Brakken fra krigen var fremdeles i bruk, sammen med rom på gamleskolen i Ervik. I 1967 ble det vedtatt å dele skolekretsen og etablere egen skole på Kalvatræet i Ervik, men det var likevel behov for nye utvidelser på Eidsvåg. Behovet for utvidelse skyldtes også vedtak om obligatorisk ungdomsskole/niårig grunnskole i 1969, med flere år på skolen per elev og endrede krav til typer undervisningsrom. Det ble dermed enda en ny utvidelse i 1969-70. Byggetrinn tre omfattet klasseromspaviljong (fig 77), administrasjonsbygg med helseavdeling (fig. 61) og en ny, frittliggende gymsal (fig. 72). Arkitektkontoret Alvsaker og Vaardal-Lunde tegnet også tredje byggetrinn. Den midlertidige klasseromspaviljongen sto klar nede på «Stieglерmyren» høsten 1969. I løpet av 1970 var administrasjonsfløyen og gymsalen også på plass. I 1973 gikk siste kull ut av realskolen, og niårig grunnskole var innført.

Eidsvåg idrettslag oppførte i 2003 et større garderobetilbygg (fig. 83) til gymsalen fra 1970. Skolen har vært i bruk som skole frem til i dag.

Bygningsbeskrivelse

Anleggets bygningshistorie

1938	Bergen kommune kjøper tomten på Myrane, og arkitekt Alvsaker tegner utkast til første byggetrinn (bygging av skolen ble utsatt pga. krigen)
1940	Tyskerbrakken blir reist som del av en større brakkeleir på Myrane. Brakken ble bygget om til klasserom etter krigen
1953	Hovedbygningen oppføres
1959	Klasseromsfløyen oppføres
1969-70	Administrasjonsfløy, ny gymsal og frittliggende klasseromspaviljong oppføres

Eidsvåg skole er altså oppført i tre hovedomganger, 1953, 1960 og 1969-70, i tillegg til tyskerbrakken som ble reist i 1940. Bygningene er oppført som avlange volumer og kjedet sammen i en hesteskoform rundt en flat skoleplass, i det som ellers er et kupert terreng. God terrengtilpasning er

vektlagt i alle tre byggetrinn og karakteriserer også boligbebyggelsen i området ellers. Gymsal og klasseromsfløy fra 1969/70 ligger som mer eller mindre frittliggende bygninger vest for hesteskoen. På tross av ulike stilarter, er det en helhet i anlegget. Anlegget domineres av hovedfløyen fra 1953.

Hvert byggetrinn vil videre bli omtalt hver for seg.

Brakke

Figur 5 Fasade mot nord har inngang via trapp midt på langsiden. En lemmebrakke består av ulike standardelementer som settes sammen og kombineres med hverandre; takelement, veggelement med vindu, veggelement uten vindu, veggelement med dør etc.

Brakken på Eidsvåg skole ble reist av tyskerne i 1940, før selve skolebygningen. Den var opprinnelig brukt som kontor i leiren som lå her. Brakken er en langsmal trebygning i én etasje med slakt saltak uten påbygg. Den er fundamentert på murt grunnmur av tegl tilpasset det skrå terrenget. Inngangsdøren er lagt midt på langveggen, med en murt trapp med repos foran døren. Ytterveggene har stående panel på langveggene, taket er tekket med rød, enkeltkrum takstein. I langveggene er det rekker av tofags vindu med tre ruter i hvert fag. Vinduene har ettlags glass og varevindu.

Figur 6 Langfasaden mot sør. Lemmekonstruksjonen er kledd med stående trepanel, dette er originalt. Kortveggene har fått nytt, liggende panel.

Bygningen er konstruert som en *lemmebrakke*, et av okkupasjonsmaktens standardbygg. Tyskerne reiste lemmebrakker i stort antall over hele landet. De var enkle konstruksjoner bygget etter et fast mønster, oftest prefabrikert og satt sammen på stedet. Mange av dem var laget i Sverige. Lemmebrakkene var standardiserte og kunne lett demonteres og flyttes. De ulike vegglemmene hadde en standard bredde på 120 cm, og de fleste grunnmurene har derfor mål som er delelige med 1,2 meter. Det fantes mange ulike elementer som kunne kombineres med hverandre, som veggelement, takelement, veggelement ved vindu, veggelement med dør osv. Lemmene ble kledd med stående, høvlet panel og malt med tranoljemaling. Isolasjonen var sparsom, oftest papp uten lufting mellom lagene. Også på innsiden ble lemmene kledd med stående trepanel.

Figur 7 Den langsmale bygningen er fundamentert på murt teglsteinsmur i fallende terreng.

Figur 8 Lemmebrakkene var standardiserte og lette å demontere og flytte. De ulike vegglemmene hadde en standard bredde på 120 cm, og de fleste grunnmurene har derfor mål som er delelige med 1,2 meter.

Figur 9 Den originale, stående bordkledningen er bevart.

Brakken på Eidsvåg er uvanlig godt bevart, med konstruksjonen/lemmene og det meste av originale materialer og bygningsdeler intakt. Hovedformen er også intakt. Samtlige vindu i langveggene er originale. Taket er tekket med eldre teglstein, en del stein er knust eller løse. Begge langveggene har bevart originalpanelet. Bare gavlveggene har fått nytt, liggende panel.

Figur 10 Veggelementer med vindu på rekke.

Figur 11 Alle vinduene i langveggene er originale. Det er sidehengslede, tofags vindu med tre ruter i hvert fag. Vinduene har enkelt glass med innervinduer.

Figur 12 Originalt tregulv og panel på vegger.

Figur 13 Også innvendig ser mye av det faste inventaret, som skap og veggkledning, også ut til å være originalt. Innerveggene har stående faspanel.

Figur 14 Også innvendige dører antas å være originale

Verneverdi tyskerbrakke

Brakkebygningen er et autentisk og karakteristisk eksempel på tysk typebygg for kontor- eller forlegningsformål. Til tross for at slike brakker var svært vanlige under krigen og i årene etter, da de ble tatt i bruk til nye formål, er det i dag få slike brakker bevart. Brakken er representativ for en større gruppe bygninger som det har vært mange av, men som i dag er sjeldne. Den har teknikk- og typehistorisk verdi som eksempel på en tysk lemmebrakke fra andre verdenskrig. Det at den er så autentisk i både konstruksjon, form og materialitet, er en forsterkende faktor.

Videre har brakken krigshistorisk og historiefortellende verdi, både lokalt, regionalt og nasjonalt. Krigsminner er immaterielle eller fysiske minner etter krig og okkupasjon. Gjenværende krigsminner kan gi nåværende og fremtidige generasjoner kunnskap om viktige hendelser i norsk og europeisk historie, og kan også aktualisere samtidens krigssituasjon andre steder i verden. Det at brakken er bevart på sin opprinnelige plass, i et område med sterk tysk tilstedeværelse og høy tetthet av krigsminner, styrker også den krigshistoriske verdien.

Brakkens nye funksjon som klasserom er representativ for hvordan tyskerbrakkene ble tatt i bruk til ulike formål etter krigen, i en tid med bolig- og materialmangel. Mange brakker ble demontert og sendt nordover, der husmangelen var prekær. Andre ble boliger eller for eksempel kontor, enten der de sto, eller på ny lokalitet. I påvente av ny skole på Eidsvåg ble akkurat denne brakken stående og fikk nytt liv som skole. Brakken er også en viktig del av skolens historie, og brukshistorien knyttet til den bidrar også til å gi den verdi.

I 2015 var det 70 år siden andre verdenskrig tok slutt, og vurderingen av kulturminner fra disse årene er i sterk endring. Behandlingen av krigsminner har variert fra ren fortielse og fjerning av spor eller pragmatisk gjenbruk, til erkjent verneverdi i dag og et sterkt ønske om å bevare også denne del av historien. Oversikten har imidlertid vært fragmentarisk, men i de seneste årene har forskningen på den tyske byggevirksomheten kommet i gang. I jubileumsåret 2015 hadde Riksantikvaren særlig fokus på krigsminner. Tyskernes byggerier i større grad kartlagt nå, også i Bergen, og gir derfor bedre grunnlag for å vurdere verneverdi enn tidligere. Brakken på Eidsvåg vurderes å ha svært høy verneverdi lokalt.

Den tekniske tilstanden bærer noe preg av manglende vedlikehold senere år, og det haster med å sikre bygget.

Hovedfløyen fra 1953

Figur 15 Hovedbygningen fra 1953. Gymsalsfløy til venstre og klasseromsfløy til høyre. De to trappetårnene sees som egne bygningsvolumer, tydelig adskilt fra fløyene. Volumsammenstillingen er markant og gir en skulpturelt utformet skolebygning.

Hovedbygningen fra 1953 har yttervegger av hulmur, dekker i betong og sperretakkonstruksjon av tre. I tre av hovedfasadene er det støttepilarer. Den er oppført i fallende terreng i 3-4 etasjer og loft, med én etasje under terrengnivå.

Skolen har en L-formet grunnplan, satt sammen av to avlange volumer – en klasseromsfløy i sør og en gymfløy i nord. I knekken midt på og i sørenden ligger det definerte trappetårn som er trukket frem fra selve hovedformen. Det er to hovedinnganger fra skolegården.

I tre av fasadene er det utskrådde støttepilarer som strekker seg over flere etasjer. I underkant av øverste etasje bindes pilastrene sammen av en etasjebesims. Den arkitektoniske virkningen av søylene er av både konstruktiv og estetisk art, og pilarene er en viktig og særegen del av fasadeuttrykket på Eidsvåg skole.

Fasadene er pusset og hvitmalt i kombinasjon med slemmet/malt teglstein i ulike typer relieff. Relieffene markerer viktige bygningsledd, mens selve fasadelivet er glatt. Leskuret skiller seg ut som

særlig dekorativt, med fint detaljert murverk i rød, umalt teglstein, både i vegger og søyler. Taket på hovedfløyene er slake valmtak med tydelige takutstikk og en sammenhengende gesims. Takene har i dag svart takstein, trolig har det vært mørk takpapp opprinnelig. Trappetårnene har tilnærmet flate pyramidetak uten takutstikk. Opprinnelig var tårnene tekket med kobber, denne ble fjernet rundt 2000 og erstattet med takpapp.

Det er stor variasjon i vindusutformingen. Vindu av ulikt format, form og inndeling er brukt i kombinasjon, og vindustypen er tydelig styrt av romfunksjonen innenfor. Vinduene spiller også en stor rolle i utformingen av fasaden. De fleste originalvinduene av tre er skiftet ut, men alle de runde vinduene er originale. Flesteparten av de nye vinduene har en form og inndeling som tilsvarer opprinnelig situasjon. Unntaket er i sørøstfasaden, der opprinnelig ruteinndeling ikke er videreført. De store vinduene her hadde opprinnelig seks ruter hver, men har blitt erstattet av en enklere inndeling, med kun en enkel «tverrligger» lavt nede på vinduet. Historisk korrekt materialbruk, altså vindu av tre, er ikke videreført i noen av de nye vinduene.

Hovedfløyene har en horisontal form, med langstrakte fasader, vindu i rekker og en sammenhengende gesims med tydelige takutstikk. Alt dette understreker horisontale linjer i arkitekturen. Som kontrast til dette er trappetårnene sterkt vertikale, og de utgjør et viktig formalt element som balanserer fasadekomposisjonen. Tårnet markeres som et vertikalt element på ulike måter, i tillegg til det åpenbare høydeformatet. Trapperomsvinduene er for eksempel utført som høysmale vindusfelt. Trappetårnene har heller ingen avslutning øverst i form av gesims eller takutstikk, dette forsterker også inntrykket av høydeformat. Andre vertikale fasadeelementer er støttepilarene og korridor-endeviduene i glassbyggerstein i sørfasaden/gavl.

Også ulik struktur og overflatebehandling på tårn og fløyer skaper kontrast; teglsteinsrelieffer i trappetårnene skiller dem fra de nesten glattpussede fløyene. Særlig hjørnetårnet i «knekken» har mye relieff. Teglsteinsrelieffene markerer også viktige arkitektoniske ledd, som for eksempel inngangsdører, trapperomsvindu og støttepilarer. Det er særlig vertikale ledd som markeres med tegl, men også noen horisontale, som vindusbåndet øverst på gymfløyens nordfasade. Opprinnelig bygget også fargekontraster i fasaden opp om dette skillet mellom horisontale og vertikale bygningsdeler, dette er imidlertid ikke så fremtredende i dag, da alle flatene nå er malt i én farge.

Bygningen har altså en variert formgivning, og hver enkelt fasade er unik. Arkitektoniske særtrekk som definerer bygningen kan oppsummeres slik:

- tydelige og klart adskilte bygningsvolumer
- balansering av tydelig horisontale og vertikale volumer/linjer
- stor variasjon i vindusutformingen
- Kontrast mellom takutstikk/ikke takutstikk
- en kombinasjon av teglsteinsrelieff og pussede, glatte overflater
- kontrasterende fargebruk (originalt)

Bygningen er tegnet allerede på 1930-tallet og har mange av funksjonalismens kjennetegn. Den er likevel ikke en veldig utpreget funksjonalistisk bygning. Tydelig adskilte bygningsvolumer og en nøye avstemt balanse mellom horisontale og vertikale elementer er et funksjonalistisk trekk som gjør fasadene svært sårbare for tilbygg og andre fasadeendringer.

Figur 16 Visuelt adskilte bygningsvolumer i den horisontale klasseromsfløyen og det vertikale, kubiske trappetårnet. Vindusutformingene bidrar også sterkt til å understreke disse linjene. Det samme gjør takene, som er nesten uten utstikk på tårnet, noe som forsterker inntrykket av høydeformatet.

Figur 17 Vestfasade i klasseromsfløy. Like vinduer på rekke og to parallelle takflater forsterker også det horisontale preget i fløyen. Andre etasje er bredere enn første og tredje etasje. Tidlige tegningsutkast viser en smijernsaltan som ikke ble bygget – det kom i stedet pulttak og lave vinduer i øverste etasje.

Figur 18 Vinduet i trappetårnet i sør er markert med teglsteinsomramming.

Figur 19 Østfasaden av klasseromsfløyen har en ensartet, repeterende utforming. Her er selve inndelingen av hvert vindu endret i forhold til det opprinnelige, som var stortutete vindu med seks ruter. Støttepilarene har en tydelig estetisk funksjon i tillegg til den konstruktive, og bryter opp det store veggfeltet visuelt. I sørgavlen er det dekorative vindu med glassbyggerstein i hver etasje, som sammen danner en «søyle».

Figur 20 Endeveggen i sør er en stor, tett veggskive der store vinduer i sørenden av korridoren danner et sterkt vertikalt, dekorativt element like ved adkomsten. Vinduene er vakkert utformet med mønster av glassbyggerstein og mur.

Figur 21 Sørfasaden til gymsalsfløyen har en relativt lukket fasade inn mot skoleplassen. Fasaden er delt opp i fag av fem støttepilarer som bindes sammen med en smal etasjebesims. Øverst i fagene sitter et lite, rundt vindu. Dette er originale vindu. Lysgraven og store vinduer i underetasjen gir den litt tunge fasaden et lettere preg. Det er store vindu også i klasseromsdelen i øverste etasje.

Figur 22 Nordsiden av gymsalsfløyen. Gymsalen har større vindu på denne siden. Øverste etasje har malt teglsteinsrelieff mellom vinduene, som dermed fremstår som et horisontalt vindusbånd øverst i fasaden (fremkommer ikke på papirutskriften). Til høyre i bildet sees en flik av mellombygget.

Figur 23 Inn mot mellombygget og 1959-delen er gymsalsfløyen enkelt utformet, med tofagsvindu jevnt fordelt.

Figur 24 Hovedtrapperommets tårn er tydelig mot øst. Balansen mellom vertikale og horisontale volumer er nøye avstemt, og fasadene er derfor svært sårbare for tilbygg og andre fasadeendringer. Opprinnelig var det smijernsrekkverk på den lave bygningsdelen i forkant.

Figur 25 Trappetårnet i «vinkelen» har særlig forseggjort bruk av teglstein i relieff.

Figur 26 Den tunge smijernsporten inn mot skolen fra øst er forseggjort arbeid. Fine arbeid i smijern/støpejern går igjen både inne og ute på Eidsvåg skole.

Figur 27 Håndtaket har fått en særlig fin utforming.

Figur 28 Enkel port av rør og flettverksgjerde. Mindre forseggjort enn smijernsporten, men også denne er tidstypisk.

Figur 29 Dekorativt arbeid i jern på østfasaden. Vi vet ikke om den opprinnelig har hatt noen funksjon.

Figur 30 Inntrukket inngangsparti med doble, utskårne eikedører. Det er bevart tre ytterdører av denne typen, to dobbeltdører og én dør med ett blad - alle er i fasaden inn mot skolegården. Øvrige fasadedører i 1952-bygningen er erstattet av nyere typer. Trappen er i granitt.

Figur 31 Utsiden av eikedørene har dype utskjæringer i «sirupsnipp-mønster». På innsiden er dørbladet utformet som en fyllingsdør med fem speil. Denne dørtypen går igjen også som innerdører.

Figur 32 Utskjæringene gir en flott relieffvirkning.

Figur 33 Det overbygde leskuret har dekorative overflater av ubehandlet, rød teglstein i vegger og søyler. Søylen har kvadratisk tverrsnitt.

Figur 34 Fine effekter med kvadratisk rutemønster utført med vekselvis liggende og stående teglstein.

Figur 35 Teglsteinen er brukt for å gi dekorative virkninger, og er supplert med smijersrekkverk.

Figur 36 Vindu i glassbyggerstein og mur.

Figur 37 Detalj av støttepilar, som avsluttes i underkant av tredje etasje.

Figur 38 Ulikheter i struktur er en viktig del av fasaden. Sokkeletasjen er markert med et slite sprang ut og er helt glattpusset.

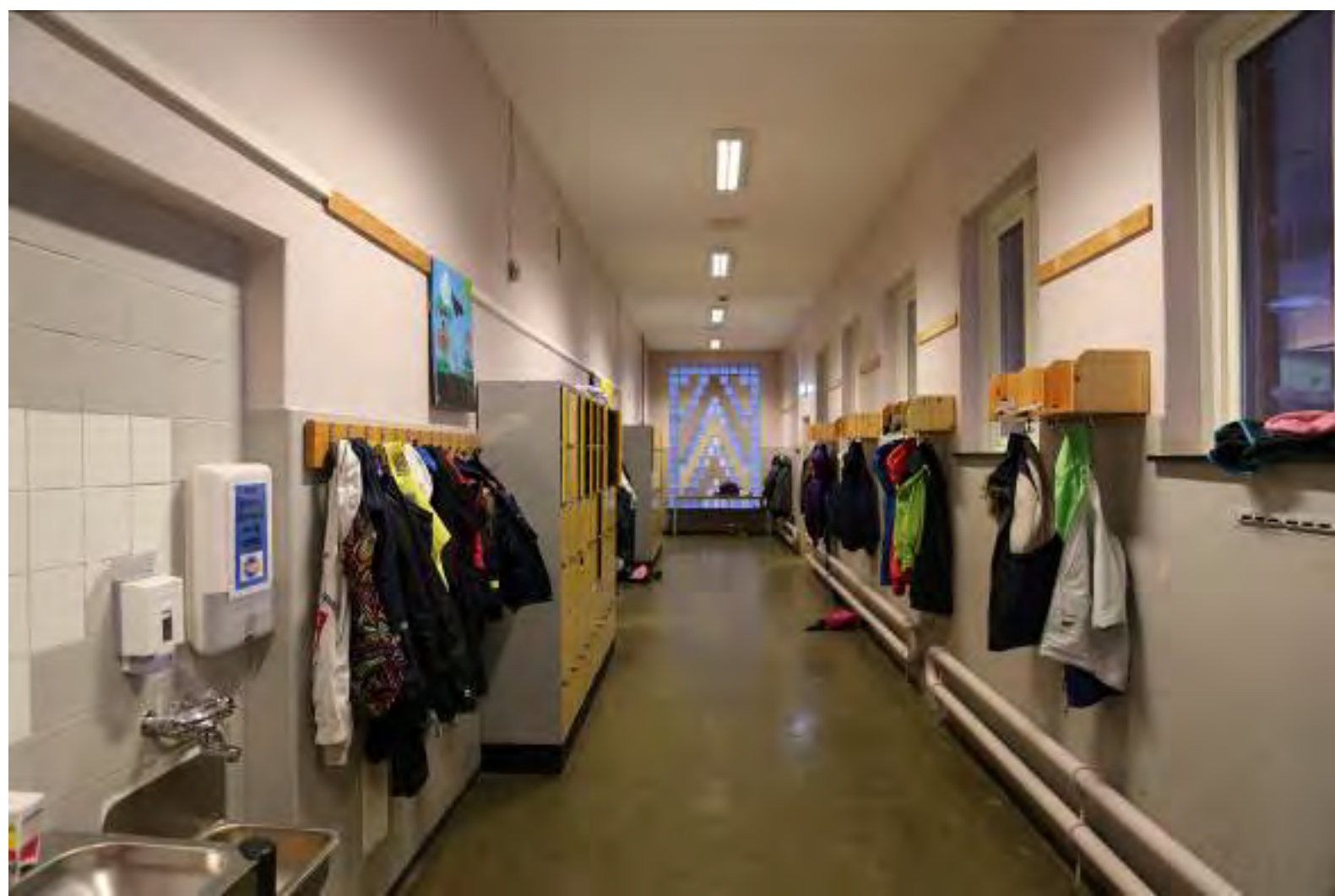

Figur 39 Skolen slik den var malt i 1961 (i dag er bygningen i sin helhet malt hvit, med grønne vindu.). Det ser ut til at det opprinnelig har vært større fargeforskjeller i fasaden, med markering av ulike arkitektoniske ledd med kontrastfarge. Selve vegglivet var opprinnelig hvitt som i dag, men sokkeletasjen, strebepilarene og trappetårnene har hatt en lys grå/kittfarge. Også detaljer som mursteinsfeltene mellom vinduene øverst i gymfløyen, var markert på denne måten.

Vinduene var grønne i hovedetasjene og rødbrune i sokkeletasjen, mens de høysmale trapperomsvinduene var hvite. Taket var mørkt grått, antagelig asfaltpapp, og på trappetårnene var det opprinnelig kobbertekking. Denne ble fjernet rundt år 2000 og erstattet av grå asfaltpapp/takstein. Fløyene har i dag svart takstein. ubb-w-f-052999 1961

Planløsning og interiør

Hovedfløyen har en L-form, der sørfløyen er i tre etasjer samt kjeller og loft. Grunnplanen ligner Minde skole (1925) og Møhlenpris skole (1912), med en gymnastikkfløy og en klasseromsfløy satt sammen i en rett vinkel. Første og tredje etasje i sørfløyen har sidekorridor med klasserom mot øst. Andre etasje er bredere og har midtkorridor med klasserom på begge sider. Loftet er et råloft. Nordfløyen er en gymsal som går over to etasjer, med kontorfløy i øverste etasje. Planløsningen er som opprinnelig.

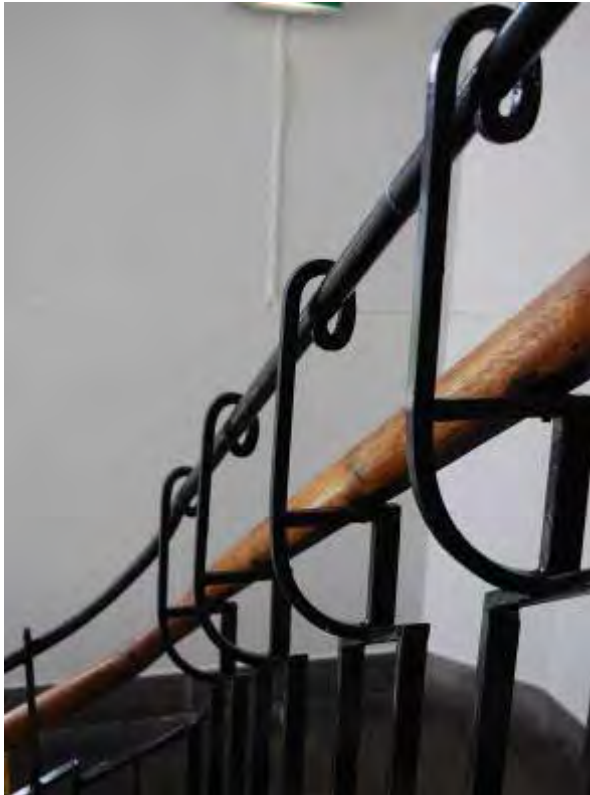

Figur 40 Fra korridor i klasseromsfløyen, med vindu av glassbyggerstein i enden

Bygningen har tre trapperom; trappehall i bygningsknekken, hovedtrapp 2 i sørenden og en bitrapp i vest. Hovedtrappen i knekken er del av en større trappehall med store vindusfelt, jernrekkverk og skifertrapper og -gulv. Gjennom trappeøyet henger også en smijernslampe gjennom flere etasjer, med en kuppel for hver etasje.

Figur 41 Trapperommet i «knekken» er del av en større trappeshall, med store vinder og godt lysinnfall. Trinn og repos er av skifer, og rekkverket i smijern med håndløpere av eik.

Figur 42 Trapperommet i sør har smijernsrekkverk tilsvarende hovedtrapperommet.

Figur 43 Mens de to hovedtrappene er lagt som fristilte trappetårn, er bitrappen i overgangen til mellombygget/1959-delen integrert i gymsalsfløyen. Også her er materialkvalitetene høye med skifer og edeltre, og trappeløpet har en svungen, skulpturell form.

Overflater i klasserom og kontorer er i stor grad endret i forhold til det opprinnelige, men trapperommene og en del gamle bygningsdeler som dører og dørromramminger er bevart. Mange trefyllingdører med fem speil er bevart, samt trapperommene med alle overflater. Innvendige karmen i svart skifer under vinduene er også intakt. Spisesalen like sør for hovedtrapperommet utmerker seg som et autentisk enkeltrom, med særlige materialkvaliteter i form av mineralittpussede vegger, samt opprinnelig furuplankegulv.

Verneverdi

Hovedfløyen fra 1952 har svært høy arkitektonisk og arkitekturhistorisk verdi som lokalt eksempel på skolearkitektur fra 1930-tallet. Bygningen ble tegnet allerede i 1938 og ligger tett opp mot et funksjonalistisk formspråk, uten at den er et reindyrket eksempel på denne arkitekturretningen. Den har også nyklassisistiske trekk. Bygningen har varierte fasader med arkitektur og utførelse av høy

kvalitet. Hovedform, fasader og mange opprinnelige bygningselementer er bevart, noe som styrker verneverdien. Hovedbygget er interessant som eksempel på skolearkitektur fra 1930-tallet, en periode med lav byggeaktivitet, selv om den ble oppført først 14 år senere.

Også store deler av interiøret vurderes som verneverdig. Særlig trapperommene utmerker seg, men også innvendige originale bygningdeler som dører og materialbruk i overflater. Primært bør også hovedtrekk i planløsningen videreføres, planen står i nøye sammenheng med fasadene og representerer sin tids skolearkitektur. Et par klasserom er bevart med mye av det opprinnelige interiøret intakt. Dette hører til sjeldenhetene og har historisk verdi som klasseromsinteriør.

Figur 44 og 45 Originale innerdører av to ulike typer; fyllingsdør med fem speil og en mer moderne, glatt tredør. Særlig fyllingsdørene er det mange av, og de er viktig å ivareta.

Figur 46 Disse runde vinduene finner vi på flere steder i bygningen, og alle vinduene er originale. Alle de andre vinduene er byttet ut.

Figur 47 Karmene innvendig er av svart, blank skifer.

Figur 48 Ett av få klasserom i 1953-delen hvor historisk interiør er bevart.

Figur 49 Samme klasserom som bildet foran, med tradisjonelt «opphøyd» kateter, tavle, nedtrekksplansje og innebygde skap.

Figur 50 Fra loftet. Sperretakskonstruksjon og sutak.

Figur 51 Interiør fra gymsalen, med ribbevegger og tregulv.

Figur 52 Fra sløydsalen, med originalt tregulv og noe gammelt inventar.

2. byggetrinn: 1959

Klasseromsfløy

Figur 53 Klasseromsfløyen fra 1959 har en enkel, nøktern form som er tilpasset hovedbygningen. Det er inngangsdører lengst til høyre og venstre på langfasaden mot sør/skoleplass.

Konstruksjon: Klasseromsfløyen er oppført i 1959 i tre etasjer over et eksisterende, utgravd tilfluktsrom fra 1953. Konstruksjonen er i betong og med sperretak av tre. Taket er valmet uten påbygg, og er i dag tekket med svart takstein. Fasadene er pusset med en enkel, nøktern utforming, med like vinduer på rekke. Vinduene er av nyere dato, utformet enten som tofagsvindu eller med en asymmetrisk tverrligger høyt oppe. Det er inngang i hver ende av langfasaden fra skoleplassen. I forkant av bygningen ligger en lang plen innenfor et lavt metallgjerde, helhetlig anlagt opp mot bygningen.

Klasseromsfløyen er koblet sammen med hovedfløyen med et mindre mellombygg i én til tre etasjer, som ligger noe skråstilt mot gymsalsfløyen. Denne er oppført i 1953, som overgang til

tilfluktsrommet. Selve tilfluktsrommet under var i én etasje under terreng - «til opparbeidet gate over leikeplassen» - og med flatt tak. Det er oppført i dobbelarmert betong, og ifølge byggemeldingen fra 1953 hadde det delvis skifertak og delvis stålet betong. (Skifertaket antar vi gjelder mellombygningen). Det antas at dette er del av en mur fra den tyske forlegningen her under krigen. Byggemeldingen for tilfluktsrommet i 1953 henviser også til en mur.

Figur 54 Bygningens bakside mot nordøst er en nøktern fasade.

Fasader: Begge inngangspartiene har originale dører av eik/teak og glass. Hovedtrapperommet ligger i østenden, og dørene her har glassfelt på siden og en tydelig formgivning typisk for 1950-tallet.

Figur 55 Hovedinngangsdør til venstre/vestenden har tidstypisk utforming, i edeltre og glass.

Figur 56 Inngangsdør til høyre/østenden er av eik med sidefelt i glass. Den er tidstypisk utformet.

Figur 57 Detalj av dør og håndtak fra innsiden

Interiør

Klasseromsfløyen fra 1959 har sidekorridor med klasserom mot nord. I hver ende av bygningen ligger en trapp som er integrert i bygningsvolumet. Trappene er utført i terrasso (støpt og slipt sementgulv iblandet for eksempel marmor), med enkle spilerekker med håndløper av gummi. Tilfluktsrommet er innredet for sfo. Vegger og tak er av betong med overflatestruktur etter forskalingen, noen partier er kledd med nyere trepanel.

Verneverdi

Det er gjort få utvendige endringer på klasseromsfløyen fra 1959, som i uttrykk og hovedform fremstår som relativt opprinnelig. Bygningen har et nøkternt preg, og representerer det minst karakteristiske av de tre byggetrinnene. Verneverdien vurderes som middels høy, Bygningen er et veltilpasset tilbygg og har verneverdi som eksempel på nøkternt skolebyggeri fra 1950-tallet. Verneverdien vurderes som middels høy.

Figur 58 Trapperommene i 1959-delen har også tidstypiske og gode kvaliteter, med trapper i terrasso, enkle spilerekkverk i metall med håndløper av farget gummi.

Figur 59 Klasseromsfløyen fra 1959 har sidekorridorer med vindu mot skoleplassen.

Figur 60 Klasseromsfløyen fra 1959 fikk egen gymsal til jentene. Her ser vi scenen, som oftest var fast inventar i skolegymsalene fra denne tiden.

3. Byggetrinn: 1969-1970

Ny fløy for skoleadministrasjon/helsestell, ny fløy for kroppsøving og en paviljong for klasserom ble omsøkt i 1968.

Administrasjonsfløyen

Figur 61 Administrasjonsfløyen har svært karakteristiske fasader mot nordvest og sørvest, med repeterende bruk av vindu og brystninger. Effekten av panel-brystningene opp mot søyler og dekker i hvit betong er skarp og virkningsfull, og bygningen er et særlig tydelig og reindyrket eksempel på småskala rasterfasader, slik de gjerne ble utformet i skolearkitekturen rundt 1970.

Konstruksjon: Administrasjonsfløyen er bygget som tilbygg til klasseromsfløyen fra 1959, med et inntrukket leskur imellom. Leskuret er bygget noe tidligere. Bygningen har én etasje ut mot skoleplassen og to etasjer mot nordvest, med en delvis utgravd underetasje. Bygningen er oppført med alle yttervegger i betong og vindusbrystninger i stenderverk og plater/panel, innvendige skillevegger er i ½ stein, etasjeskiller i armert betong og det flate taket av laminerte trebjelker tekket med asfaltapp.

Figur 62 Inn mot skoleplassen/sørøst er fasaden bygget opp etter samme prinsipp som nordvestfasaden, men med andre materialer i brystningene. Dørene i teak og glass er tidstypiske og av god kvalitet, de er en viktig del av fasaden. Vindusinnndelingen er også karakteristisk for tiden og går igjen i hele byggetrinn tre, med asymmetrisk, horisontal deling høyt oppe i åpningen.

Figur 63 Den brede gesimsen er avslutter fasaden øverst mot det flate taket, og gir bygningen et sterkt horisontalt preg.

Fasader:

Bygningskroppen er en lav «kube» uten påbygg eller tilbygg. Bare to baldakiner stikker ut som tynne skiver over inngangspartiene på nordvestsiden, i hver ende av denne langfasaden. Inngangspartiene er trukket litt inn fra fasadelivet, med trapp av skifertrinn. Mot nordvest har bygningen en typisk *rasterfasade*, en repeterende fasade med likeverdige horisontale og vertikale linjer. Smale, vertikale søyler i betong er trukket helt frem i fasadelivet, sammen med betongdekket. Disse er hvitmalt. Mellom søylene er det inntrukne felt med vinduer og brystninger i et rytmisk mønster. Brystningene er utført med brunbeiset, enkelfalset panel, og også vinduene er brune/mørke. I dag er de i aluminium, trolig har det vært trevinduer originalt. Det er sålbenker i skifer under brystningene. Endeveggen ut mot veien er en tettere fasade med pusset betong, men har også vinduselementer av samme type som på langveggene. I den andre enden, mot nord, gjør nordvestfasaden et sprang inn. Her ligger den interne trappen. Dette fasadepartiet er i pusset betong med et stort vindusfelt delt inn av sprosser. Bygningen avsluttes øverst med en ganske bred, sammenhengende og utstikkende gesims.

Inn mot skoleplassen er bygningen i bare én etasje, med en tilsvarende inndeling av søyler, vindu og brystninger rundt inngangen. Fordi bygningen er i bare én etasje her, blir rasterinndelingen likevel lite fremtredende. Her er brystningsfeltene utført i blå plater, sålbenker er i skifer som på vestsiden. Inn mot 1959-delen er det et eldre, inntrukket leskur, hvorfra det også er dører inn til administrasjonsfløyen. Midt på fasaden er det et mer lukket parti, med to dører inn til jente- og guttetoalettene.

Bygningen har tre hovedinngangsparti, de har alle ganske lik utforming. Det er doble dører av teak og glass, med faste glassfelt på sidene og over. Alle har et nytt sett med doble glassdører innenfor et lite vindfang. Hovedinngangene er trukket litt inn fra vegglivet, og på nordvestfasadene er partiene utstyrt med en enkel, tynn baldakin som stikker litt ut – i nøyaktig samme bredde og dybde som skifertrappene. Alle de originale teakdørene er bevart. Dørene i leskuret er også originale og i samme stil, men noe enklere utformet, og uten innerdører. Også de to toalettdørene fra skolegårdsiden er originale.

Figur 64 Inngangspartiene i nordvestfasaden har inntrukne dører i teak og glass, med store vindusfelt på siden. Legg merke til den svarte brystningen, som skiller seg fra hovedfasaden. De tynne baldakinene er fasadens eneste utspring, og tilsvarer skifertrappene både i bredde og dybde.

Vinduene er likt utformet over hele fasaden. De har «rene» glassflater med en horisontal, asymmetrisk inndeling høyt oppe på vinduet. De største vinduene har en tilsvarende tverrpost nederst også. Vinduene er av nyere dato, men har bevart sitt opprinnelige uttrykk.

Interiør: Bygningen har midtkorridor med kontorer på hver side. Trappen er lagt til nordenden, og er et litt mindre breddevolum enn selve fløyen. Trappen har original, svart skifer i trinnene, med et enkelt spilerekkverk med gummilist som håndløper. Trapperommet er lyst og trivelig takket være det store vinduet mot vest, som er delt inn i store ruter og trappes av parallelt med trappeløpet.

I hovedetasjen er det kontorer og administrasjon, i underetasjen er det arbeidsrom for lærere, og tidligere rom for skoletannlege. De fleste overflater er skiftet ut, men i enkelte rom kan man ennå se det som er de opprinnelige materialene, med furupanel på veggene og laminatgulv. Innerdørene antas også å være opprinnelige, det er enkle, flate dørblad i lyst treverk/bjørk.

Figur 65 Ny trapp fra 1970 knytter gymnastikkbygningen fra 1970 sammen med 1959-bygget. Trappen har ett langt løp, med trinn i svart skifer og store felt med fem smale, høye vinduer på siden.

Figur 66 Intern trapp mellom etasjene i administrasjonsbygget. Det er trinn i skifer, enkelt spilerekkverk i metall med håndløper av gummi. Rommet preges ellers av det store, avtrappede vinduet, der vi skimter gymsalsfløyen nedenfor.

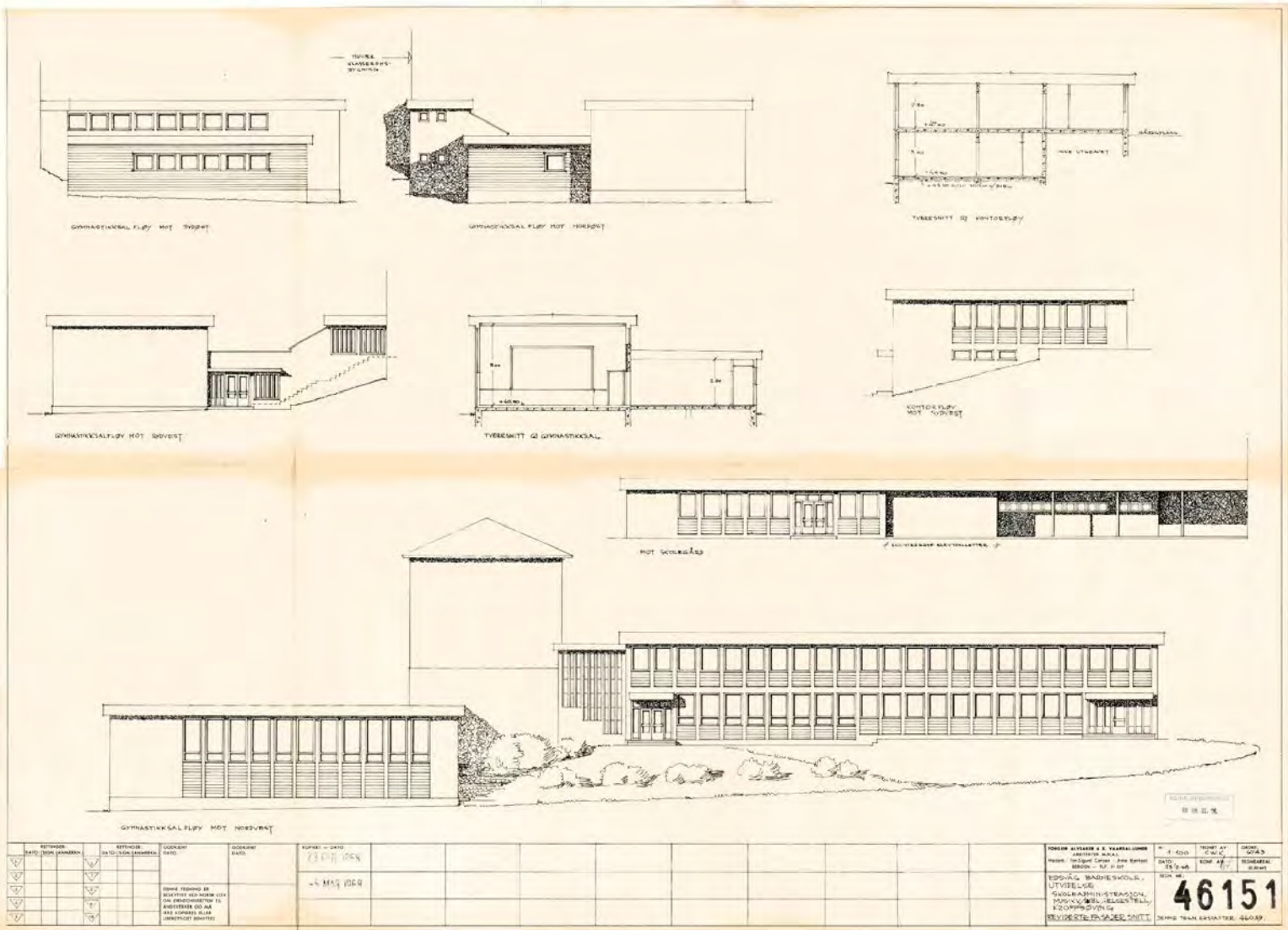
Figur 67 Inngangspartiene er utstyrt med to sett doble teakdører og glass, med vindfang imellom. Den lille brystningen nederst i glassfeltet følger fint opp linjene i dørene.

Figur 68 Originalinteriør fra 1969 i administrasjonsfløyen, med et linoleumsbelegg som mange nok drar kjensel på (fremkommer ikke på papirutskrift). Furupanel på veggene og mellom vinduene var også tidstypisk. De enkle dørene i lyst tre var også mye brukt.

Figur 69 Fra administrasjonsfløyen/resepsjon. Her er det nyere interiør.

Figur 70 Originaltegningen for byggetrinn tre. Bygningene er svært autentiske både i form og material. Vi har ikke fått tak i endelige fasadetegninger for 1953- og 1959-delen.

Verneverdi

Bygningen har høy til svært høy arkitektonisk og arkitekturhistorisk egenverdi som lokalt eksempel på modernistiske skolearkitektur. Effekten av panel-brystningene opp mot søyler og dekker i hvit betong er skarp og virkningsfull, og bygningen er et særlig tydelig og reindyrket eksempel på småskala rasterfasader, slik de gjerne ble utformet i skolearkitekturen rundt 1970. Alle opprinnelige bygningselementer er bevart, foruten vinduene, dette styrker verneverdien betraktelig. Verneverdien er primært knyttet til bygningens eksteriør, men vi anbefaler at også trapperommene bevares så langt det lar seg gjøre.

Gymnastikksal

Konstruksjon og fasader: Gymnastikksal med garderobe ligger på vestsiden av hovedanlegget. Den er en tilnærmet frittliggende bygning, om en ser bort fra et mindre trappehus som kobler den til 1959-delen. Bygningen har samme konstruksjon som administrasjonsfløyen, med yttervegger i betong, vindusbrystninger i stenderverk og panel og flatt tak av laminerte trebjelker tekket med takpapp. Den er oppført i én dobbelthøy etasje, med det lavere garderobetilbygget mot øst.

Figur 71 Gymsalsbygningen har samme fasadeoppbygging som administrasjonsfløyen, med brunbeisete vindusbrystninger og slanke, hvite betongsøyler. Den dobbelhøye gymsalen gir likevel høysmale vindusfelt, og rasterpreget uteblir.

Figur 72 Gymsalsfløyen fra en annen vinkel. Gesimsen er tilsvarende som på administrasjonsfløyen.

Figur 73 Gymsalsfløyen sett gjennom vindu fra leskuret. I forkant ligger den lavere garderobedelen med inngangsdører, og den høyere trappeforbindelsen mot 1959-delen.

Figur 74 Røde teglsteinsvegger og glatte dører i lyst treverk i garderobedelen.

Figur 75 Doble teak- og glassdører med vindfang inn til garderoben.

Figur 76 Gymnastikksalen fra 1970. Furupanel på veggene, og sene i kortenden.

Arkitektonisk er gymsalen en variasjon over samme tema som administrasjonsfløyen. Den har flatt tak, bred gesims, hvite betongsøyler og tilsvarende materialbruk i vindu og panelbrystninger. Variasjonene gjelder først og fremst vinduernes format – den doble etasjehøyden kommer til uttrykk i høysmale vinduer, der hvor administrasjonsfløyen har en mer oppdelt rasterfasade med lavere vindu og etasjeskille. Noen veggpartier er helt tette i pusset betong. Inngangen ligger på kortenden i sør, via garderobedelen, som er et litt lavere volum. Dørene er de samme som på administrasjonsbygningen - to sett doble dører i teak og glass, under en tynn baldakin. Mellombygget opp mot 1959-delen rommer en lang trapp og har store, høye vindusfelt som deles opp med vertikale trespiler. Fasadene er autentisk i uttrykk og materialbruk.

Interiør

Veggene har både stående og liggende furupanel. Gulvet er i linoleum. Dørbladene er enkle og i lyst treverk, lik dørene i administrasjonsfløyen. Det er en opphøyd scene på den ene kortveggen i gymsalen. I korridorene er det også furupanel, og noe rød teglstein. I det lille trappehuset opp til 1959-delen, er det trappetrinn av svart skifer og enkelt spilerekkverk med håndløper av gummi. Denne trappen har ett langt løp og store vindusflater delt opp i høysmale felt av tykke trelister i furu.

Verneverdi

Gymnastikkbygningen fra 1970 har høy arkitektonisk og arkitekturhistorisk verdi, av samme begrunnelse som administrasjonsfløyen. Sett sammen utgjør disse to en gruppe som supplerer hverandre og gjensidig styrker hverandres verdi. Likevel mener vi at gymnastikkfløyen ikke er en fullt så skarp og tydelig representant for denne retningen som administrasjonsfløyen.

Frittliggende klasseromspaviljong

Paviljongen ligger for seg selv nede på Myren, vest for hovedanlegget. Den var opprinnelig omsøkt og bygget som en midlertidig klasseromspaviljong. Bygningen er i én etasje med flatt tak av laminerte trebjelker og asfaltpapp. Gavlveggene er i betong og langvegger i stenderverk. Innvendige skillevegger er i ½ steins tegl. Diagonalt ut fra nordøsthjørnet går et leskur.

Figur 77 Frittliggende klasseromspaviljong fra 1971. Fasadene har mange arkitektoniske fellestrekk med resten av byggetrinn 3, men har likevel en enklere utførelse. Hele bygningskroppen har fått plass innimellom naturlige landskapsformasjoner, en byggemåte som speiler arkitektoniske idealer i samtiden. Skillelinjene mellom ute og inne skulle jevnnes ut. Gjennom store vinduer kommer naturelementer som knauser og berg tett på, og oppleves innenfra nærmest som en integrert del av arkitekturen.

Figur 78 På østsiden går et leskur diagonalt ut fra bygningen

Figur 79 Paviljongen har mange fellestrekk med administrasjonsfløyen i hovedform og uttrykk, men konstruksjon og overflater er enklere utført og mindre raffinert. Gesimsen er bred og rettvinklet, og vinduene har samme type, asymmetrisk inndeling. Langfasadene har vinduer på rekke i et vindusbånd. Vindu og brystninger er imidlertid ikke delt opp av vertikale betongsøyler, slik som på administrasjonsbygningen. Under vinduene er det i stedet vestlandspanel i form av lange bord.

Figur 80 Begge kortendene er i pusset i betong, med inngangsdører midt på. Det er doble dører i teak og glass, med glassfelt på siden.

Paviljongen har mange likhetstrekk med resten av byggetrinn 3, men det arkitektoniske uttrykket er mye enklere og mindre «raffinert». Som på administrasjonsbygningen er gesimsen bred og rettvisklet, og vinduene har samme type inndeling. Begge kortendene er i pusset i betong, med inngangsdører midt på. Det er doble dører i teak og glass, med glassfelt på siden. Langfasadene har vinduer på rekke i et «vindusbånd». Vindu og brystninger er ikke delt opp av vertikale betongsøyler, slik som på administrasjonsbygningen. Under vinduene er det vestlandspanel i form av lange bord. I kortenden mot nordvest ligger en inngang med baldakin, denne utført på samme måte som resten av 3. byggetrinn. Baldakinen har båndtekkning.

Interiør: Bygningen har en gjennomgående midtkorridor med inngang og vindfang i begge ender. Det er klasserom på hver side av korridoren. Interiøret er originalt, med korridorvegger av rød teglstein, klasserom med furupanel. Korridoren oppleves som lys takket være de doble teakdørene med glass. Interiørens rominndeling og overflater er forholdsvis originale. Paviljongen ligger på en flate, men tett inntil naturterreng med knauser og berg i nord. Gjennom store vindusflater kommer dette naturelement tett på, og oppleves innenfra nærmest som en integrert del av arkitekturen. Dette er ikke tilfeldig, men må betraktes som et uttrykk for samtidens arkitekturfilosofi og en tidstypisk måte å anlegge skoler og andre offentlige bygninger på i 1960- og 1970-årene. Vi ser det for eksempel også på Slåtthaug ungdomsskole.

Figur 81 Bygningen har en ukomplisert plan; midtkorridor med klasserom på hver side og doble sett med glassdører i hver ende. Veggene er av rød teglstein.

Figur 82 Et av klasserommene, med originalt furupanel på veggene.

Verneverdi

Klasseromspaviljongen fra 1969 har middels høy arkitektonisk og arkitekturhistorisk verneverdi. Den er tidstypisk i uttrykket og godt bevart, men er mindre raffinert og fremstår som en mer midlertidig bygning enn resten av byggetrinnet.

Garderobetilbygg fra 2002

Figur 83 I 2002 ble det oppført et garderobetilbygg i tilknytning til gymnastikkbygningen fra 1970. Tilbygget er relativt godt tilpasset gymnastikksalen, med fasader av pusset betong og flatt tak med bred gesims. Tilbygget har ikke erkjent verneverdi.

Arkitekten Torgeir Alvsaker (1875-1971)

Alvsaker var aktiv som arkitekt fra 1898-1969 og tegnet bygninger innenfor de fleste av de skiftende stilretningene innenfor denne perioden. Han var utdannet ved Bergens Tekniske skole i 1898 og tok samme år til som assistent hos arkitekt Adolph Fischer i Bergen, og siden hos Holger Sinding-Larsen i Kristiania. Deretter flyttet han til Stavanger, frem til han i 1905 dro til USA hvor han ble ansatt i North Western Terracotta Co. I 1916 startet han som privatpraktiserende arkitekt i Bergen, fra 1948-1969 i kompaniskap med arkitekt Einar Vaardal-Lunde.

Alvsaker var en mye brukt arkitekt og tegnet blant annet mange villaer og småhus samt småhus/rekkehus for byggeselskap, i tillegg til leie- og forretningsgårder. Han tegnet mange ungdomshus og skoler på Vestlandet og drev i tillegg med restaurering og oppmåling av kirker og større gårdsanlegg på Vestlandet. Gjennom hele karrieren ser han ut til å ha vært opptatt av den stedegne byggetradisjonen, og arbeidene hans er enkle og godt tilpasset det miljøet de inngår i. Dette gjelder også bygningene han tegnet på Eidsvåg skole.

Litteraturliste

Fyllingsnes, Frode. Åsane i fortid og nåtid

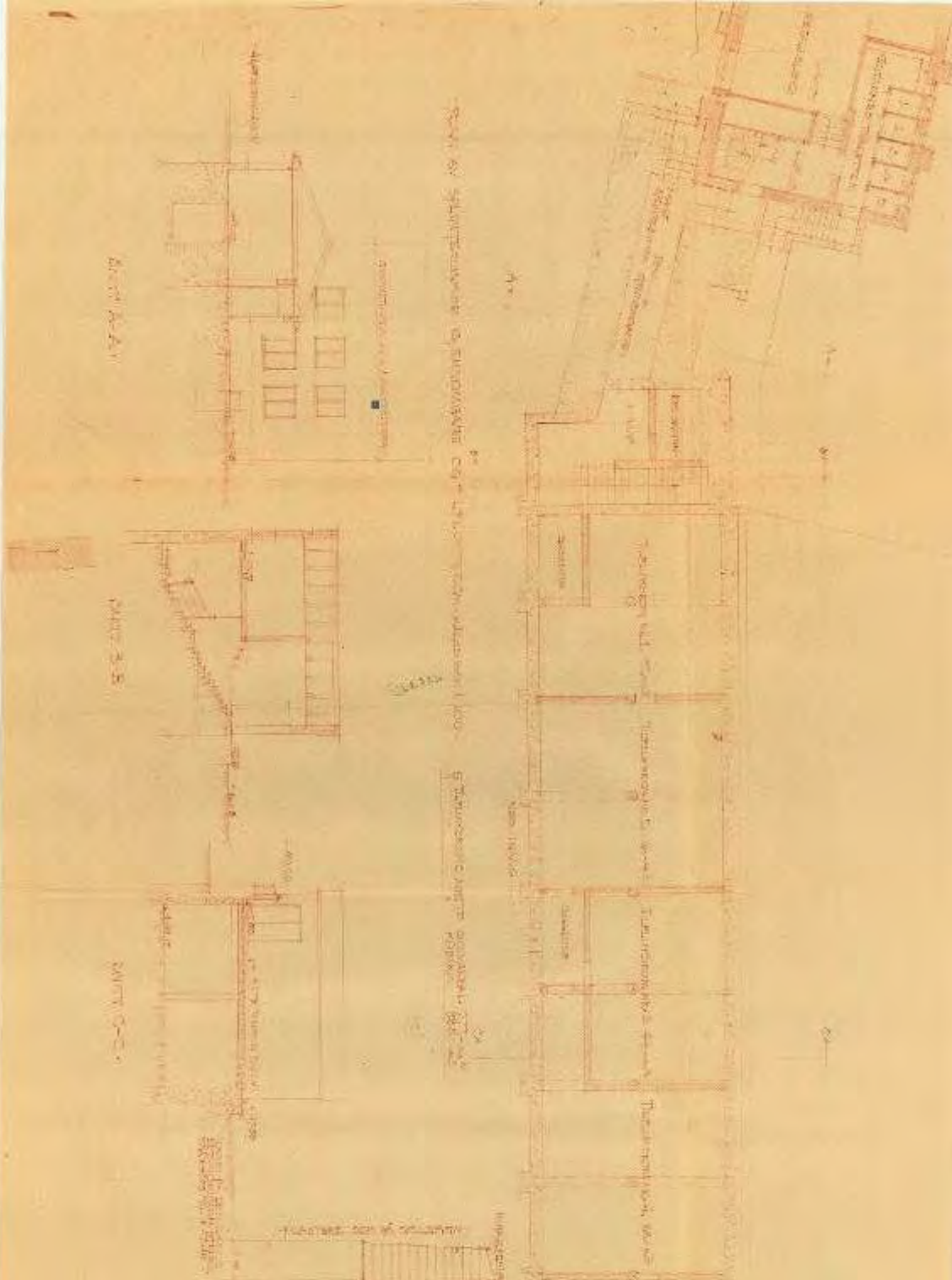
Fossen, Marie. Eidsvåg skole jubileumsskrift 2003

Kulturhistorisk rapport om kommunale skoler i Bergen (Byantikvaren 2013)

Norsk kunstnerleksikon på nett

Kulturminnegrunnlag for Eidsvåg (Byantikvaren i Bergen 2017)

Fortidsminneforeningen Årbok 2016 *Krigens minner* (2016)

NO. 1	DATE	BY	CHECKED

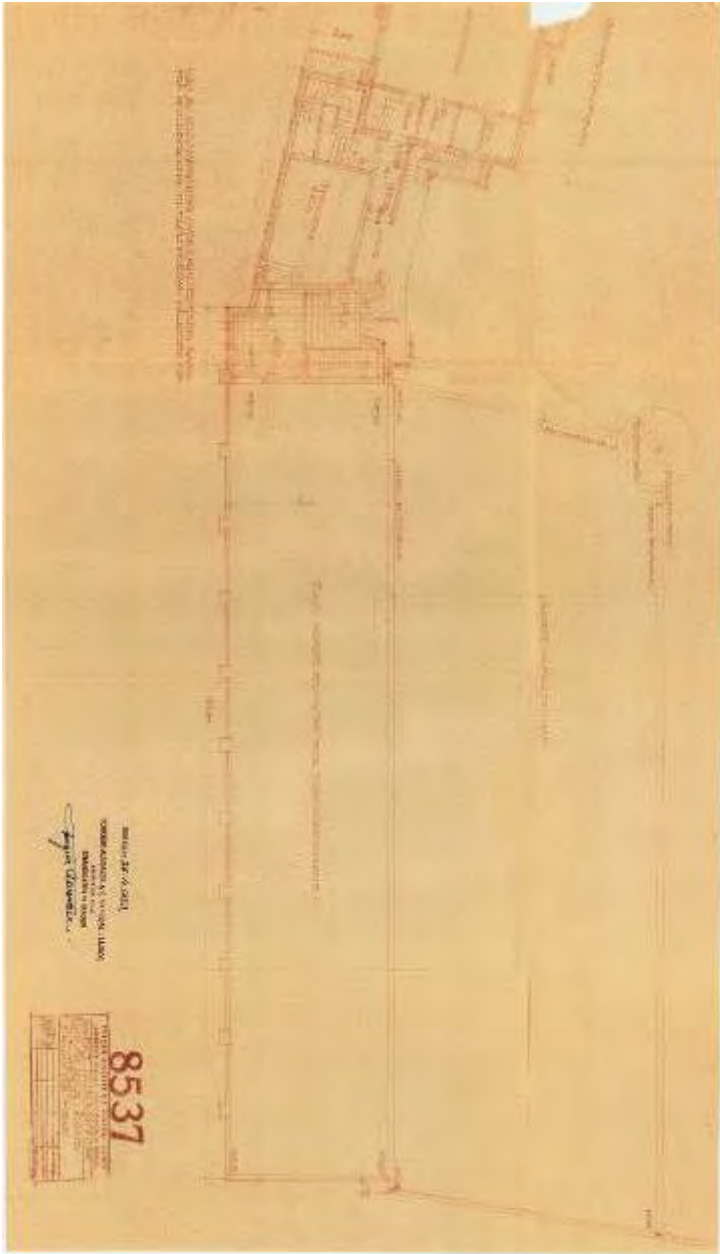
8536
 Empire Building
 100 W. Madison St.
 Chicago, Ill.

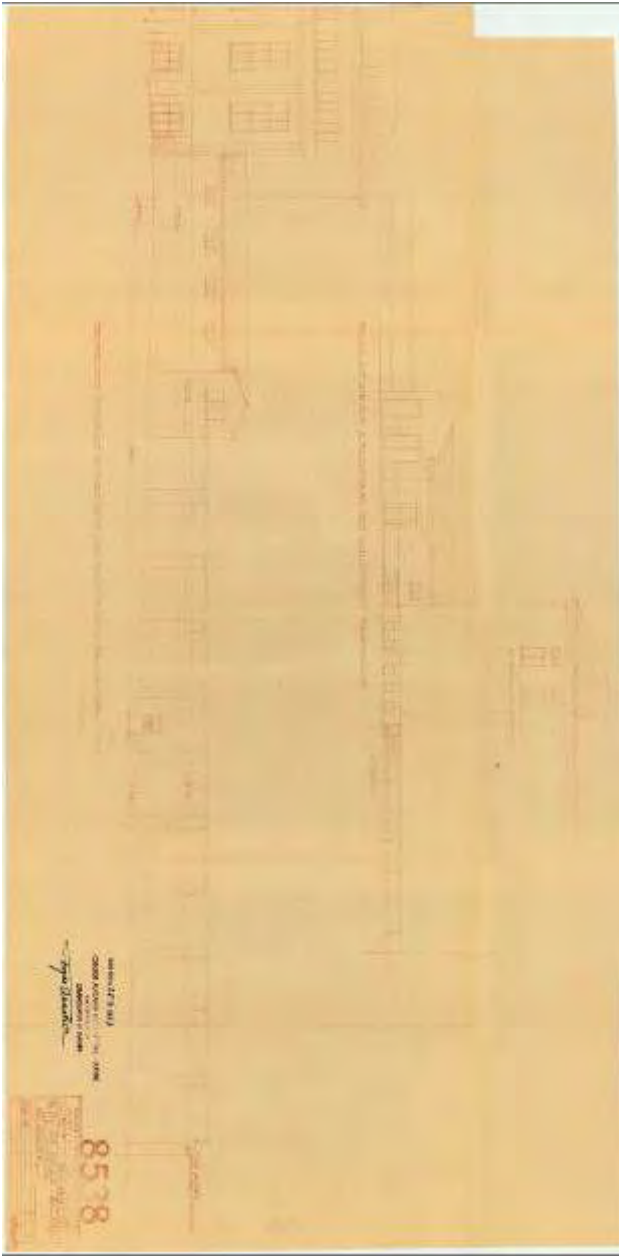
OFFICE OF THE ARCHITECT
 100 W. MADISON ST. CHICAGO, ILL. 60601
 PHONE 437-1200

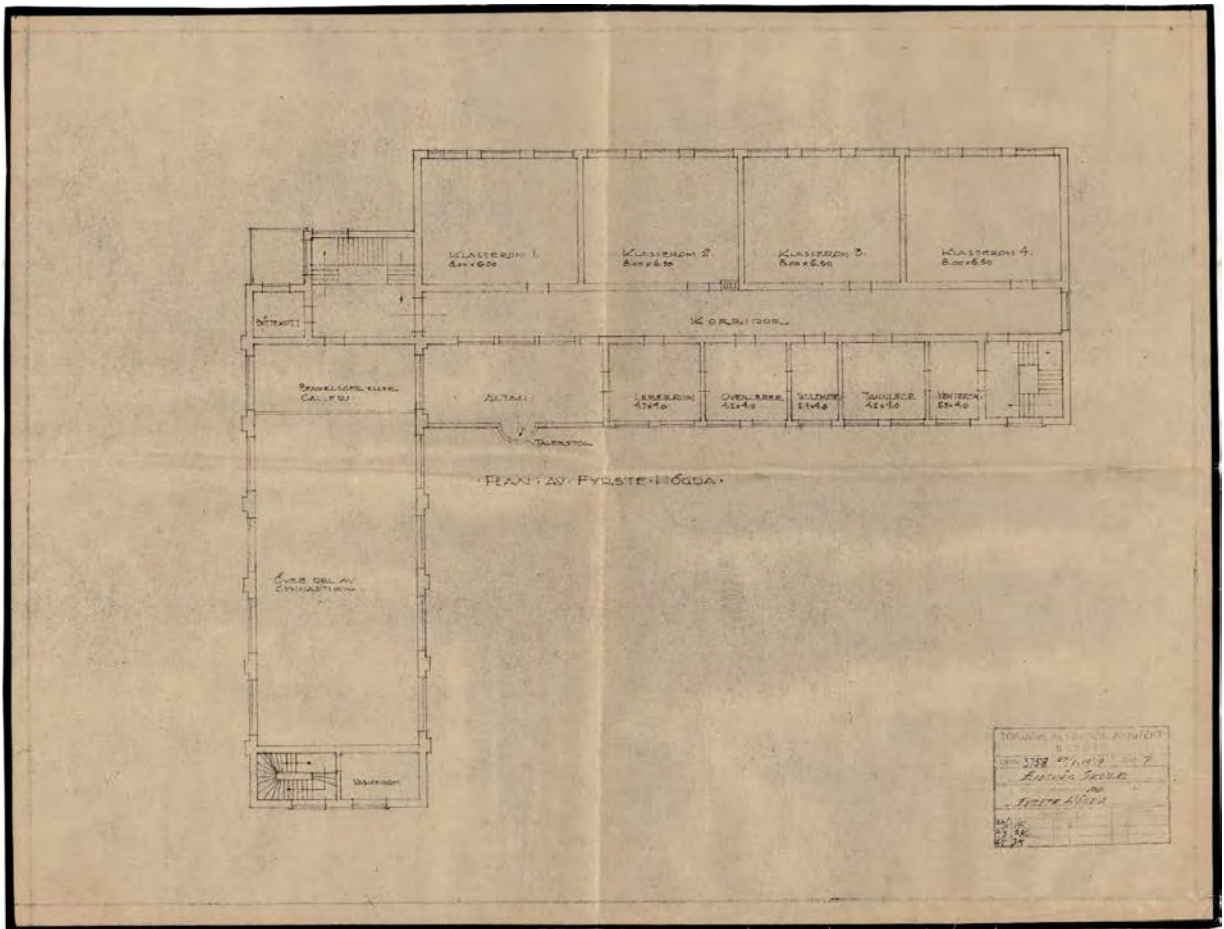
GENERAL CONTRACTOR
 100 W. MADISON ST. CHICAGO, ILL. 60601
 PHONE 437-1200

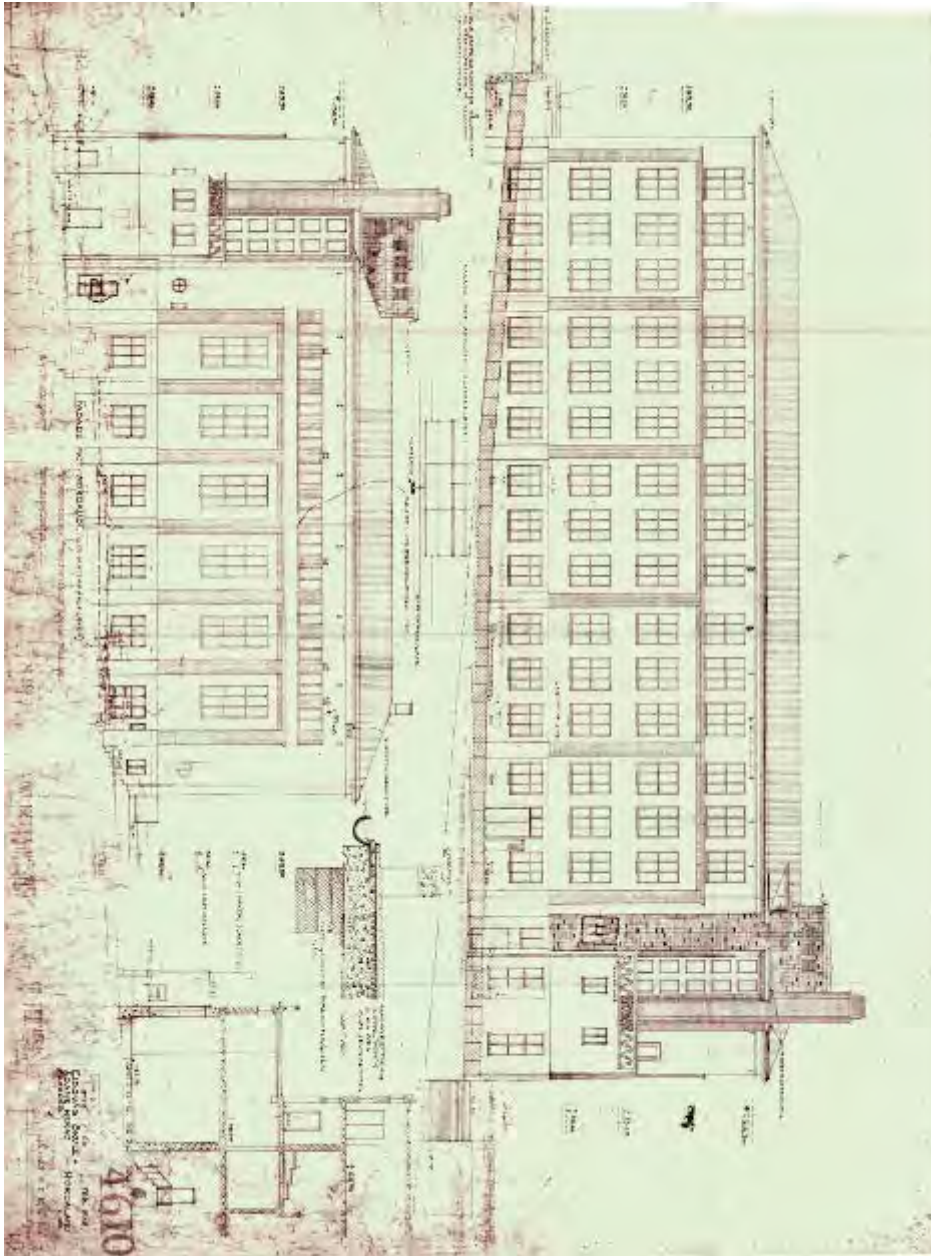
MECHANICAL CONTRACTOR
 100 W. MADISON ST. CHICAGO, ILL. 60601
 PHONE 437-1200

ELECTRICAL CONTRACTOR
 100 W. MADISON ST. CHICAGO, ILL. 60601
 PHONE 437-1200

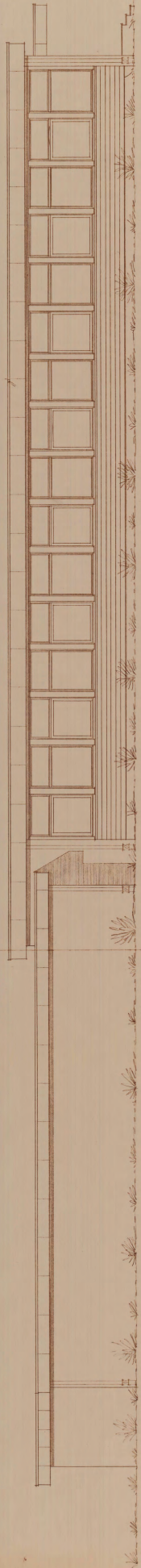

Tegning fra 1948 av planlagte fasader/opprinnelige fasader

Tegninger fra 1971. Disse årene ble skolen utvidet med byggetrinn 3. Hovedbygningen fra 1953 ble også oppgradert, og fasaden endret. Blant annet er vindusinnelingen endret. I dag er det enda en annen type inndeling.

YORRES AYVAZIAN & PARTNERS
 ARCHITECTS
 1000 AVENUE OF THE STARS
 SUITE 1000
 WASHINGTON, D.C. 20004
 TEL: (202) 462-1000
 FAX: (202) 462-1001
 WWW: WWW.YORRES.COM

PROJECT NO. 46498
 DATE 11/11/09

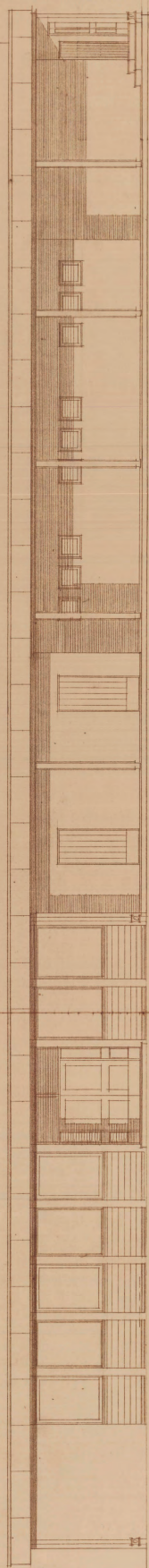
46498

REVISION	DATE	DESCRIPTION	BY	CHKD
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

SHEET NO. 1
 OF 1

11/11/09

46498

TOBIAS ALVAREZ & ASSOCIATES
 Architects
 2800-10th Ave. S.W.
 Seattle, WA 98148
 Phone: 206-462-1000
 Fax: 206-462-1001
 E-mail: tobi@tobiasalvarez.com

PROJECT NO. 46513
 DATE: 11/11/09
 DRAWING NO. 101

SHEET NO. 101
 TOTAL SHEETS: 101

SCALE: 1/8" = 1'-0"
 1/4" = 1'-0"

PROJECT NAME: [Illegible]
 PROJECT ADDRESS: [Illegible]

CLIENT: [Illegible]

ARCHITECT: Tobias Alvarez & Associates

DATE: 11/11/09

DRAWING NO. 101

SHEET NO. 101

TOTAL SHEETS: 101

SCALE: 1/8" = 1'-0"
 1/4" = 1'-0"

PROJECT NAME: [Illegible]
 PROJECT ADDRESS: [Illegible]

CLIENT: [Illegible]

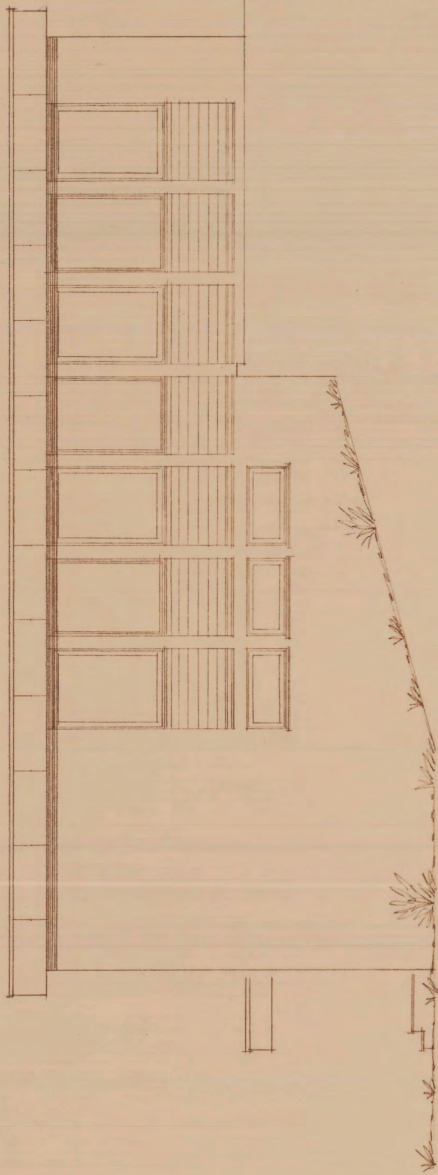
ARCHITECT: Tobias Alvarez & Associates

DATE: 11/11/09

DRAWING NO. 101

SHEET NO. 101

11/11/09

TEGNET AV 1578	ORDE 1773
KONF. AV	TEGN. AREAL 0,22 m ²
TEGN. NR.	

H: 1578
 DATO: 2-5-03
 TORGER ALVÅKER & VAARDAAL-LUNDE
 Arkitektfirmaet
 BERGEN - TLE 31 337
 Næder: Torshov, Colten, Ånes, Berghem
 BPS/SLG BERGENSEN
 ARKITEKTFASERT-201
 FASADENE 1 OG 2 (BOKST)

46514

NETTINGER: DATO: ISIGN. JANKHEKK.	NETTINGER: DATO: ISIGN. JANKHEKK.	SKJØNT DATO:	SKJØNT DATO:
▽	▽	-5 JUN 1959	
▽	▽		
▽	▽		
▽	▽		
▽	▽		

DENNE TEGNING ER
 BESKJETTET VED NORSK LOV
 OG ER IKKE TILGJENGELIG
 FOR ANDRE ENN DEN
 ANSVARLIG OG HVA
 IKKE KOPIERES ELLER
 UBERETTIGET BRUKES

HÅNTEGningen 28.9.1959

TORGES ALVAKER & E. VAARDALLUNDE ARKITEKTER N.N.A.L. Mønst: Tordensgt. 10 - 1. etg. Bjerkås BILBYEN - 107 31		Nr: 150	Tegnet Av: [Signature]	ORDRE: 2895
TEGN. NR.:		150	Kont. Av: [Signature]	TEGN. AUSA: 2895
EIDVING BARNHØIEN LITVENS S. WILHELMSEN & FJØR FRANDE 107 - SØDVEST		46508		

RETNINGER: DATO: SIGN: JÅRHEBEN:	RETNINGER: DATO: SIGN: JÅRHEBEN:	GODKJENT DATO:	GODKJENT DATO:
▽	▽	-5 11/14 1959	
▽	▽		
▽	▽		
▽	▽		
▽	▽		

DRINNE TEGNING ER
BEKJETTET VED NORSK LOV
OG ER IKKE TILLATTE
Å ENDRE OG IKKE
IKKE KOPIERES ELLER
UBRETTIGT BRUKES

46508

BERGEN KOMMUNE